

vi forberedte en Forbedring i denne Retning for de Penge, som vi fik tilovers fra Sorø, saa vilde vi uden Tvivl gavne Dplysningen mere, end om vi sendte dem omkring i Landet for at forbedre de latinske Skoler, som dog mere beskæftige sig med at sende Folk, der søge Levebrød, ud i Verden, end med egentlig at udbrede almindelig Dannelse og Dplysning. Dermed mener jeg imidlertid ikke at sige Noget imod Nytten af de latinske Skoler; men jeg mener kun, at den lærde Underviisnings Formaal for Diebliffet meget mere er at danne Embedsmænd end at udbrede Dplysning. Vi have desuden som særligt Formaal stillet os det, at skaffe Dplysning til en langt videre Kreds, og vi have i de enkelte smaa Love, hvorved vi i denne Rigsdag ere komne til at beskæftige os med denne Gjenstand, seet fremstikke en forunderlig Fattigdom, Albuerne ere bestandig stufne ud gennem Klæderne i denne Retning, og derfor bør vi, naar der nu een gang er Leilighed til at gyde nogle Draaber Balsom paa denne Glendighed, opspare dem til vi see at vi kunne bruge dem paa en sikkelig Maade. Kunde det ogsaa see at Universitetet, som et æret Medlem af Udvælget sagde, kom, i nogen Forlegenhed, saa kunde man jo tænke sig, at Universitetet kunde indskrænke sin Virksomhed, saa at det behøvede nogle færre Penge; thi ogsaa ved Universitetet er der uden tvivl en stor Mængde Ansættelser, som mere ere Levebrød end Embeder.

Minister **Clausen**: De to ærede Talere, som talede først, yttrede sig om Spørgsmaalet, hvor et nærmere Slægtskab var at paavise mellem Sorø og de lærde Skoler eller mellem Communitetet og disse Skoler. Den første ærede Taler (Kovsing) fandt, at et nærmere Slægtskab fandt Sted mellem Communitetet og de lærde Skoler end mellem Sorø og de latinske Skoler; den sidste Taler (Grundvig) gif, om jeg hørte rigtigt, endog saavidt, at han erklærede, aldeles ikke at kunne opdage noget Slægtskabsforhold mellem Sorø og de lærde Skoler. Jeg kom i mit Foredrag igaar til det ganske modsatte Resultat. Det kunde synes vanskeligt at forklare, hvorledes der kan være saa forskjellig Mening om et Slægtskabsforhold, som man ikke skal gaae langt op i Tiden for

at søge, men som angaaer nu bestaaende, samtidsige, lyslevende Instituter. Imidlertid er det let at skjønne, hvori Forffjelligheden har sin Grund. Jeg talede nemlig — og jeg veed ikke, hvorledes man kan tale om Andet — om det, der er til i Sorø; men hvad der i Sorø er til, er en Skole, som vel tillige er en Pensions-Anstalt, ogsaa har noget videre Omfang end de øvrige lærde Skoler i Landet, men dog er aldeles ligeartet med disse, fører til det selv samme Maal som disse. Jeg indseer da ikke, hvor der skulde kunne paavises noget Institut i Landet, som kan siges at staae nærmere i Slægtskabsforhold, ja i ligefrem Sødssendeforhold til de lærde Skoler. Hvad derimod de tvende ærede Herrer talede om, var Noget, som endnu ikke er til i Sorø, men som først skal blive til der, som antages at være paa-tænkt. Men dette Noget er en endnu ganske ubekjendt Størrelse, har endnu ikke faaet Legemlighed, og jeg veed derfor ikke, hvorledes man kan være berettiget til at omtale det som noget allerede Givet. Saameget om hine Bemærkninger. Den ærede Taler fra Holbeks Amts 2det District (Scherning) yttrede sig derefter om den almindelige folkelige Dannelse i Forhold til den høiere videnskabelige Dannelse. Jeg er vist enig med den ærede Rigsdagsmand i Alt hvad han yttrede om Nødvendigheden af en stigende, folkelig Uddannelse; dersom der er noget Duffe, hvori alle de, hvem Fædrelandets Fremtid ligge paa Sinde, naturlig maa mødes, da er det dette Duffe, at nyttig Kundskab, at sand Dplysning og Dannelse maa trænge altid dybere ind, altid længere ind i Folket. Derimod er der uden Tvivl en ganske væsentlig Meningsforffjellighed mellem mig og den ærede Rigsdagsmand, naar vi komme ind paa Forholdet, hvori den høiere, den egentlige videnskabelige Dannelse skal tænkes til den almindelige folkelige Dannelse. Det forekommer mig, at den ærede Rigsdagsmand stiller den videnskabelige Dannelse i et næsten fjendtligt Forhold til den folkelige Dannelse, som om der skulde være Tale om at løfte den ene op derved, at den anden trykkes ned, som om der skulde være Tale om enten det One eller det Andet, ikke om Begge i Forbindelse; ja, som om der skulde være en Slags Beret-